

Kraje zřídil král Přemysl Otakar II.

Novodobému Kraji Vysočina je letos 24 let, zrodil se v roce 2000.

■ Lenka Kopčáková

Správní celky podobné dnešním krajům zřídil v polovině 13. století král Přemysl Otakar II., když nahradil přežilý hradský systém. Zdejší oblast tehdy dostala název kraj Jihlavský podle prosperujícího města Jihlava. O jeho dynamický rozvoj se zasloužila intenzivní těžba stříbra v okolí.

Od 15. století existovalo v Čechách 14 krajů, na Moravě se jich v 16. století ustálilo pět, jako součást obrany před Turky. Např. v roce 1637 se Morava dělila na Brněnský kraj, Olomoucký kraj, Hradištský kraj, Jihlavský kraj a Znojemský kraj. V té době se Jihlava, coby páté moravské královské město, stala sídlem královského hejtmána.

Protože však hejtmáni mnohdy do krajských měst nejezdili a vše řídili ze svých šlechtických hradů, Marie Terezie svým císařským reskriptem zestátnila krajské úřady a nařídila, že hejtmán musí být kvalifikovaným

úředníkem a pracovat z krajského města. Počet krajů v Čechách císařovna zvýšila na šestnáct.

Největší změny nastaly po revolučním roce 1848. To se poprvé objevily okresy. Pod sedm českých krajů patřilo 79 okresních hejtmanství, na Moravě vznikly dva kraje, Brněnský a Olomoucký, s 25 okresy, a Slezsko tvořilo jediný kraj se sedmi okresy.

Po vzniku Československa 28. 10. 1918 bylo potřeba správu reformovat pro potřeby nové republiky. Návrh členění mladého státu na 23 žup se uchytilo jen na Slovensku. Unifikační zákon v roce 1927 zavedl jednotnou správu, rozdělenou do okresů soudních a politických. Země Česká zůstala nezměněna a země Moravská a Slezská se spojily v zemi Moravsko-slezskou.

Po Mnichovské dohodě 29. 9. 1938 byla republika odtržena pohraničí, Sudety. Parlament přijal ústavní zákony o autonomii Slovenskej krajiny a Podkarpatské Rusi, republika se změnila ve federaci.

Po vstupu německé armády do oskaného zbytku země byl v březnu 1939 vytvořen Protektorát Čechy

a Morava. Členil se na dvě země a oberlandráty. V červnu 1942 provedl zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich reformu. Vrchní zemští radové se označovali jako inspektoři říšského protektora.

Kraj Jihlavský náležel hned pod dvě hejtmanství, Mähren Oberlandratsbezirk Brünn (Brno) - a Oberlandratsbezirk Iglau (Jihlava). Po válce došlo v Československu k obnovení územních celků, které už nespravovali hejtmáni a starostové, ale předsedové národních výborů. Kraje byly vymezeny na základě přirozených meziregionálních jednotek.

V únoru 1949 bylo zřízeno 19 krajů a 179 okresů, coby institucí veřejné správy. Dnešní krajská struktura to v podstatě kopíruje. V roce 1960 zákonodárci převzali sovětský vzor centralizace lidové správy. Nových 12 krajů se stalo rozlohou zatím největšími územními celky v novodobé historii správy. Podobně byly upraveny i okresy. Ze 179 původních se zredukovaly na 76 celků.

Další změna přišla v listopadu 1990. Byly zrušeny krajské národní výbory (KNV), ale např. soudy

a policie fungovaly dál „krajsky“. Kompetence KNV byla převedena na ministerstva a okresní úřady, vzniklé z okresních národních výborů.

V prosinci 1997 bylo ústavním zákonem rozhodnuto o 14 vyšších územních samosprávných celcích, tedy 13 krajích a na jejich úrovni je 14. hlavní město Praha. Kraje vznikly k 1. 1. 2000. Volby do krajských zastupitelstev se uskutečnily na podzim.

Kraj Vysočina za svoji novodobou historií dvakrát změnil svůj název. V roce 2000 se zrodil jako kraj Jihlavský, změnou ústavního zákona dne 31. 5. 2001 se změnil název na kraj Vysočina a od července 2011 na Kraj Vysočina s oběma velkými písmeny na začátku slov.

Území Kraje Vysočina je vymezeno územími okresů Havlíčkův Brod (celkem 94.915 obyvatel a 120 obcí), Jihlava (113.628 obyvatel a 123 obcí), Pelhřimov (72.302 obyvatel a 120 obcí), Třebíč (110.810 obyvatel a 167 obcí) a Žďár nad Sázavou (118.158 obyvatel a 174 obcí).

Adam Joura: Třebíčsko může mít prvního hejtmána!

Do boje o post nejvýše postaveného politika v kraji vyrazil jako nezávislý kandidát za Starosty pro Vysočinu (kandidátka č. 65) devětatřicetiletý podnikatel z Třebíčska Adam Joura.

Jak se máte?

Vlastně teď dost hekticky. V polovině srpna jsme s kolegy zahájili kampaň a postupně sjeli tři vysočinské řeky a po cestě se bavili s lidmi. Teď už se snažíme být každý den na jiném místě kraje a dál zjišťovat, jak v daném místě můžeme lidem nejvíce pomoci. K tomu mám stále odpovědnost za rodinnou firmu.

Snažím se přitom být aspoň trochu i táta. Popravdě se tak teď moc nevyspím. Dostanu-li důvěru lidí, počítám s plným nasazením i nadále, jen firma už nebude moje starost, a budu se plně soustředit na řízení kraje a tvrdá jednání v jeho prospěch.

V podnikání se vám daří, proč jste se vůbec rozhodl kandidovat na hejtmána?

Jednoho dne se mi ozvali starostové několika měst na Vysočině, kteří znali můj přístup k práci, názory a chuť zlepšovat své okolí, že by si mě jako hejtmána uměli představit. Svou roli v tom asi sehrála i moje dlouhodobá snaha upozorňovat na problémy okrajových částí Vysočiny.

Chvilí jsem vzdoroval, ale nakonec jsem to vzal jako výzvu. Rozhodně jsem se nikam necpal a být hejtmánem pro mě není žádná osobní meta. Mým cílem je

svými zkušenostmi a energií kraj posunout o něco dál.

Máte pravdu, že Váš životopis je opravdu bohatý. Pracoval jste v nadnárodních společnostech, působil jste jako ředitel státní agentury CzechInvest na Vysočině, řídil jste investice ve Žďáru a teď úspěšně podnikáte...

Z každé pracovní pozice jsem si něco odnesl. Například náplň práce ředitele CzechInvestu bylo mapovat celý kraj, abychom nasměrovali investory tam, kde jejich projekty opravdu pomohou. Objezdil jsem ho křížem krážem a setkával jsem se s lidmi ze všech koutů Vysočiny. Tuhle lokální znalost místních poměrů, a tedy i potřebných projektů, beru jako svou obrovskou výhodu.

Už jste zmínil, že část kampaně máte na vodě. Viděli jsme na vašem Facebooku fotky a videa a vypadá to moc hezky.

Je to jediná věc, kterou máme na vodě. (smích) Teď vážně, jsem rád, že to zmi-

ňujete. Kdekoliv jsem totiž řekl, že chceme jezdit po řekách na Vysočině, začali si všichni fukat na čelo a že to nejde. Pro nás ale není nic nemožné. A takhle přistupujeme i k politice.

Vodáci na Vysočině většinou nasednou do lodí a po pár kilometrech kraj opouští, to bychom rádi změnili a ani

by to nestálo tolik peněz. Ale není to jen o propagaci našich řek. Na březích městeček vždycky zastavujeme, nafoukneme skákací hrad a balónky, nachystáme naše medy od kolegy včelaře Pavla Hájka a volební pivo, které jsme si nechali uvařit v Chotěboři, a bavíme se s lidmi o tom, jak Vysočinu zlepšujeme a chceme zlepšovat a co bych pro ně mohl já jako hejtmán udělat.

Co tedy máte v plánu?

Máme velmi konkrétní program se stovkami projektů po celém kraji. Vaše čtenáře bude asi nejvíce zajímat Třebíčsko. Jako hlavní témata tady vnímáme dopravu, zdravotnictví, životní prostředí a samozřejmě energetiku.

Existuje spousta krajských silnic, které je potřeba opravit, narovnat a rozší-

řit, musíme zásadně vylepšit fungování VDV (veřejné dopravy Vysočiny, pozn. red.), do okrajových částí regionu zařídit lékárničky nebo pokračovat zalesňování po kůrovci.

Zásadním projektem je výstavba nových bloků v Dukovanech. Pohlídám, aby se z ní nestal průšvih. Lidé na Třebíčsku budou z dostavby těžít ve formě nové dopravní infrastruktury, kam patří především výstavba obchvatů, ale je klíčové, aby na ně nedopadly důsledky významného nárůstu počtu pracovníků, zintenzivnění dopravy i mimo hlavní trasy. Jsem připraven se bit za to, aby stát a dodavatelé elektrárny nejvíce přispěli k širšímu zlepšení dopravní infrastruktury, veřejné dopravy, posílení kapacit ve školkách a školách, zajištění dostatečného počtu lékařů, výstavbě bytů, a budu vyžadovat, aby určitý nekomfort pro místní kompenzovaly třeba peníze do regenerace parků, výstavby hřišť, cyklostezek, provozování sportu a dalších volnočasových aktivit především pro děti.

A mohl bych náš program, který najdete na našem webu www.provysocinu.cz, představovat ještě dlouho. Rád ho s vašimi čtenáři proberu osobně na nějaké z našich kampaní, anebo na mailu joura@provysocinu.cz.

[adam.joura.vysocina/](https://www.facebook.com/adam.joura.vysocina/)

[adam.joura](https://www.instagram.com/adam.joura)